

ANUL XXXII
5
(1 395)
Simbătă
4 februarie
1989
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

ÎNALTELE PISCURI

esculpturile momentului magical prilejuit de sărbătorirea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu precum și a îndelungatei activități revoluționare continuă sub auspiciile de glorie și conștiință, făcând din chipul și rezonanța acestor zile o elocventă expresie a angajării, a hotărârii de a face totul pentru înfăptuirea marilor programe ale înfiorării noastre socialiste. Mesajele de felicitare adresate marelui Erou al României socialiste, profundele sentimente de stimă, dragoste și prețuire care este înconjurat cititorul epocii pe care o trăim, atâta, odată mai mult, și cu argumente care țin de însăși istoria construcției noastre socialiste, spiritul mereu viu și treaz al unității indistructibile a poporului, marea dezvoltare a țării, a oamenilor, față de cel care, identificându-se întru totul cu idealurile de libertate și independență realizează, în fruntea partidului, a națiunii, o operă istorică vastă ale cărei contururi duc cu mult mai departe în timp și fac din actualitatea politică, economică și socială un exemplu al permanentei deveniri.

blografia de excepție a conducătorului partidului și statului, marea bogăție de idei a operei sale teoretice și practice, spiritul patriotic, revoluționar, înaltele calități ale militanțului comunist prin gândirea și acțiunile cărora se confirmă și se dezvoltă principiile ale fărâșirii socialiste și comunismului într-o viziune dialectică legată de popor, de naștere, nu această forță de exemplificare și poartă pe ceata unei unanimități și caldă atfecțiune. Mindria și recunoștința pentru îndelungata activitate revoluționară desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de gândirea, acțiunile și demersurile sale inovatoare consacrate înfăptuirii neabătute a programelor de înaintare a țării pe noi trepte și spre noi piscuri ale progresului și civilizației socialiste se întindec cu puternica angajare, cu hotărârea fermă de a face din acest an — anul celui de a 45-a aniversării a victoriei revoluției de eliberare națională și anticlericală, antifascistă și antiimperialistă, precum și anul celui de al XIV-lea Congres al partidului — un timp al unor și mai rodnice împliniri. Ne îndreptăm spre acea zi în ziua secretarului general al partidului: avem multe de făcut, dar am realizat asemenea transformări în patria noastră, am parcurs un asemenea drum înțelegând că nu putem să nu realizăm, am realizat cu poporul, pentru popor, sub conducerea partidului. Vom străbate, deei, noile căi spre piscurile înalte ale comunismului, în strânsă unitate, sub conducerea partidului, cu poporul și pentru popor!

Luceafărul
Într-o asemenea vastă și luminoasă perspectivă, țara își scrie cronică muncii și vieții sale, adăugând la miza sa de valori economice, culturale și sociale noi și noi înfăptuiri, făcând din opera edificării și înalțării sale în timp o operă vastă, eroică și înălțătoare, demnă de cele mai înalte succese ale gândirii și acțiunii umane. Geniul creator al poporului are în fruntea sa pe cititorul genial al epocii marelui pe care o trăim și această vreme pe care o trăim și această vreme a dintre garanțiile de astăzi și actuale, este una din garanțiile supreme ale necontenitei noastre înaintări spre viitor.

„Eminescu” — sculptură de Gabriela Manola Adoc

Elegie la Ipotești

Pădurea sint stinsă pe deal la Ipotești
dar nemurii codri ne glăsuie-n povești
și izburile care scot verile din minți
trecurile sint în carte-ți la fel de necumini,
de parcă-șteaptă glezna cea dulce de femeie,
pur săgetind în zori prin rouă să scintieie
și-n freacățul de romul și-n ropotul de ape
infiorate cercuri se string ușor sub pleoape...

E anotimpul magic i Cad frunze, vin zăpezi i
în cartea vieții tale de a pururea ne pierzi

Eugeniu Nistor

Rezonanțele „Luceafărului”

1. Creație de maturitate a geniului eminescian și una din poemele antologice ale liricii universale. Luceafărul a produs, încă de la apariția sa în Almanahul Societății „România Jună” din Viena, în aprilie 1883, și, mai ales, după reproducerea sa în „Convorbiri literare” din august același an, cit și în ediția poezilor lui Eminescu realizată la scurt timp de Titu Maiorescu, un adevărat val de entuziasm în rândul cititorilor din toate provinciile locuite de români. Simpatizată este în acest sens și slăbiciunea cu totul particulară pe care mentorul junimii a manifestat-o față de această creație eminesciană, menită să-l aducă ea singură la nemurire și să-l asigure un loc de necontestat în cadrul liricii europene a timpului său.

2. Creație de maturitate a geniului eminescian și una din poemele antologice ale liricii universale. Luceafărul a produs, încă de la apariția sa în Almanahul Societății „România Jună” din Viena, în aprilie 1883, și, mai ales, după reproducerea sa în „Convorbiri literare” din august același an, cit și în ediția poezilor lui Eminescu realizată la scurt timp de Titu Maiorescu, un adevărat val de entuziasm în rândul cititorilor din toate provinciile locuite de români. Simpatizată este în acest sens și slăbiciunea cu totul particulară pe care mentorul junimii a manifestat-o față de această creație eminesciană, menită să-l aducă ea singură la nemurire și să-l asigure un loc de necontestat în cadrul liricii europene a timpului său.

Mircea Popa

Continuare în pag. a 3-a

Orașul și „fețele” sale

după volumul *Orașul și fețele sale* în literatura română, Editura Eminescu 1988, Sultana Craia revine cu un eseu aflat în consecința și complementar acestuia. *Fetele orașului* (Editura Eminescu 1988), despre imaginea lumii este, în româna noastră, subiectul este, indiscutabil, destul de dificil și ambicios, ridicând însă de la început câteva chestiuni de metodă și unghi de abordare la care, dacă autoarea nu dă un răspuns teoretic explicit, nu înseamnă că nu îl conține implicit prin chiar structura și forma discursului său critic (epistemic). Intrucât perspectiva și investigarea nu sint de natură sociologică, ci în ansamblu de critică literară, metoda va fi, prin forța lucrurilor, hibridă: analiza se va întinde cu sinteza, explicația descriptivă cu lectura hermeneutică, date de sociologie cu raportări și situări de istorie literară, critica în context comparatist. Eu nu i-aș fi făcut un reproș — așa cum s-a întâmplat — din eclecticismul procedurilor, găsesc chiar că era cel mai potrivit scopului propus, important fiind modul în care diversele elemente s-au integrat unui model critic funcțional. Or, din acest punct de vedere, eseuul de Sultana Craia a reușit pe deplin în tentativa sa.

Paul Dugneanu

Continuare în pag. a 6-a

O paralelă literară

este de reflectat, după cit imi dau seama mai mult, mai pătrunzător, la o împrejurare care alătură în critica noastră literară două mari spirite ale ei. Mă refer la Tudor Vianu și la Paul Zărfopol. Amîndoi merg în Germania să treacă acolo un doctorat în estetică. Și amîndoi, Zărfopol la începutul veacului, Vianu după primul război mondial, aleg între cele două subiecte de studiu opera lui Gustave Flaubert. Zărfopol publică în *Süddeutsche Monatshefte* eseri despre Flaubert, revine mai tîrziu cu studiul *Obiectivul lui Flaubert* și, zelos, meticolos, anunță în 1920 într-o scrisoare adresată lui Ibrăileanu că mai vechile lui contribuții flaubertiene „au însă nevoie să fie temeinic meremestite pentru a le da pe românește”.

3. Creație de maturitate a geniului eminescian și una din poemele antologice ale liricii universale. Luceafărul a produs, încă de la apariția sa în Almanahul Societății „România Jună” din Viena, în aprilie 1883, și, mai ales, după reproducerea sa în „Convorbiri literare” din august același an, cit și în ediția poezilor lui Eminescu realizată la scurt timp de Titu Maiorescu, un adevărat val de entuziasm în rândul cititorilor din toate provinciile locuite de români. Simpatizată este în acest sens și slăbiciunea cu totul particulară pe care mentorul junimii a manifestat-o față de această creație eminesciană, menită să-l aducă ea singură la nemurire și să-l asigure un loc de necontestat în cadrul liricii europene a timpului său.

Henri Zalis

Continuare în pag. a 6-a

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU PROGRAM AL MUNCII ȘI CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

Prezentul românesc

este indeobște cunoscut și validat de întreaga istorie a literaturii noastre: valorile perene, accesibile publicului larg și rezistențe la judecata timpului sînt numai acelea inspirate de realitate, din freacățul necontenit al vieții. De astfel adevăr — valabil, prin extrapolare, pentru orice cultură — a fost demonstrat și este demonstrat, dacă se poate spune așa, de staturile crâcînei opere de valoare, indiferent de autorul ei și de meridianul pe care a fost creată. Și fără este foarte cunoscut faptul că acel sentiment de comuniune dintre cititor și opera literară, dintre fondul de idei al unei creații literare și cel (sau cel) cărora a fost destinată se petrece, la modul ideal, pe o scară de mîile de undă, doar atunci cînd creația respectivă aduce în atenție ceva din felul de a gândi, de a judeca al masei de cititori. De aici și

funcția formativă, educativă a artei, a operei literare în genere.
Dincolo de valorile etern umane ale unei creații, de ideile pe care acestea le transmit generațiilor de cititori — aproape indiferent de epoca în care opera cu pricina a fost creată — o amprentă puternică este pusă, în chiar contextul lucrării respective, de atmosfera de epocă și de vedea viața al societății în care a trăit și a lucrat poetul, prozatorul, dramaturgul în discuție.
Iată de ce atunci cînd judecăm, cînd apreciem, cînd evaluăm o poezie, un roman, o schiță, o năvelă sau o piesă de teatru nu putem face abstracție de condițiile sociale în care

Florentin Popescu

Continuare în pag. a 7-a

Angajare și valoare

dintotdeauna, literatura a fost o formă de angajare a scriitorului față de comandamentele vremii în care trăiește, pe coordonatele unei atitudini politice, ea exprimînd un ideal și totodată un crez moral idealic. Aceasta cu altă mai mult astăzi, în epoca cea mai fertilă în mutații fundamentale, de la economic și social, pînă la etic și estetic. Pentru că devenirea și statornicirea națiunii române socialiste, la nivel existențial și de conștiință se împletesc indisolubil mai mult decît în orice altă epocă istorică. Alături de marile cititorii de la nivelul structurilor economice, eticilor culturii socialiste, între care se înscrie cu funcții multiple și literatura, alături de pictură, muzică și alte arte, este la fel de preminentă. De fapt, între producția materială și spirituală există intercomunicații multiple, acum cînd cultura are fazele și ugi deschise larg, ea tîind drumuri profunde spre formarea personalității umane. Din interrelațiile complexe dintre realitate, creator și receptor deducem măsura în care opera răspunde cerințelor publicului. Literatura noastră contemporană, prin tot ce are ea mai valoros, răspunde prin fluxul ei inefabil, așa cum se direcționează și în Expunerea la marelui forum democratic din noiembrie 1988, tocmai acestor cerințe de a se adapta la izvorul sacru al muncii și devenirii, al istoriei poporului. Nu se poate crea în afara imperativelor majore ale timpului, iar creația literară este un unicat, filtrînd realitatea în formele ei specifice, de o înaltă moralitate. În spațiul literaturii noastre umaniste, doar aspirațiile contemporane ale omului pot să fie suportul profund stabil al unor împliniri artistice, de osemăz perfectă între conștiința civică și cea artistică.

vedere tocmai acest principiu, de neeludat în teoria și practica estetică, cel privind raportul dintre două coordonate: fetică și artistică. Sint fiu de miner, am intrat în universul adîncului de cărbune la 13 ani, purtat de tata prin arterele acelea ale pămîntului, pe care, paradoxal, le-am asemănat cu drumurile printr-o „mină cosmică”. Am încercat să cunosc viața celor ce scot la suprafață scările condensate în labele de cărbune. Și fără a-l pătrunde esențele n-aș fi putut scrie volumul, apărut tot la Editura Eminescu și intitulat „Citește pentru tala”. Gîndindu-mă la bătrîn și la oclaciul lui, am încheiat unul din poeme cu versurile: „Scoteți-vă oameni, pătăria în vînt, / Cînd lise minierii din cosmică mină, / Lumea atunci, de lumină e plină / Să-ncape ei între cer și pămînt”.

Ion Văduva Poenaru

Continuare în pag. a 7-a

VIITOR DICȚIONAR LITERAR

Topos natal

incepind cu poezie, continuînd cu reportaje, pentru a trece, după un carecarea exercițiu, la roman, Radu Anton Roman (n. 18 august 1948, Făgăraș) a escaladat cu *Zile de pescuit* o spectaculoasă stăpînire valorică, situîndu-se, azi, în plutonul de avangardă al prozei fine.

Grila pentru stil, imaginea densă, metaforic-mul expresiv, tras azi către un neo-realism supravegheat — toate aceste calități de preț sint de identificat, în proporții diferite, desigur, în tot ceea ce a scris.

Etorul de a contura o geografie lirică, de fior ancestral și de miracol votiv, este vizibil încă de la debutul său cu volumul de poezii *Obaba*, țara asta (C.R., 1972), un spațiu de reverberație natală, de mîndrie și regășire spirituală. *Obaba* e, la poezie, Făgărașul, „un tînut / alb, în marginea căruia bat clopote / i / cîmpia Ardealului începe desăvîrșită ca o salamandă luminată” (Cuvînt înainte). Poetul centează, în acest spațiu silvestru, un puls al originarului, o emoție de primigenitate ancestrală („venind de dincolo de timpurile noastre”). E, în acestea, o materialitate grea de simțiat, un debordeant Riturul, însă, urmează linia muzicalității calofie, a tonurilor solemne, evocatoare și impresia mai generală este cea de apăsător naturist și de întoarcere la matcă, în condiția securizant-reconfortantă a spațiului: „Dar jarba cîntă într-un templu de argint / Invăluindu-mă precum o apă înă”.

Titinul „ingenucheat” de la „dicloarea mușilor Făgăraș” (ca, de altfel, și alte locuri din țară) îi vor prileji, mai apoi, o suită de reportaje în care evocarea și reflecția, consemnarea și transfigurarea amănuntului intră ca elemente fundamentale (Țările de sus ale marelui 1974). Nici de astă dată, Radu Anton Roman nu „înșală”. În *Obaba*, „un vestita sa Feiană a Narciselor, e ne asigură un prozator potențial, „cel mai frumos sat din Tara Făgărașului”, unde mindria unei asemenea genealogice e încă vie: „Rudele tatii, citiva frați Roman, cu sirămoși morți prin răzcoala și închisori politice austro-ungare, trăiau în Obaba, și erau, nu numai după spusele lor, fruntea satului...” (Să intrăm în lume puțin). *Serieri din Obaba* conține o schiță de monografie curentă, în care mindria obăbeanului e aplicată, de astă dată, pe realități de tradiție locală. Am reținut îndelincitricile vechi, obiceiurile revigorate, dar, mai ales, acel sentiment al muncii, asumat cu religiozitate de obăbeni. Prozatorul întreprinde, apoi, în aceeași manieră de caldă evocare o schiță istorică a țării dintre Olt și muntii „îmînt ieșit de sub sîrut de inger”, de unde au plecat în descălecat vestiti volveozi ai neamului (Litovoi, Negru-Vodă), dar și muzicieri întru apostolat cultural: Aron Pumnul, Osta Densușianu, Gheorghe Lazăr, Ion Codru Drăgușanu, Gheorghe Cărtan (Balerii de călănie). Cătrețarii cu acea pasune ce aduce mai mult cu o curiozitate afectivă, muntii Făgărașului, călătoria în general, constituie prilejul unei profunde întemeieri de sine. Reportajul ia, în astfel de cazuri, forma jurnalului de călătorie a povestirii în marginea senzationalului (o vîntoasă de mistreți în Să intrăm în lume puțin sau asistarea unei nasteri în Lucia) ori a evocării memorialistice (țineretea unei experiențe didactice în Riușor, sat în apropiere de Obaba, evocată în *Mărul lui Aurel*). Revederea unor prieteni (un inginer, un plastician, dar și investigarea unui peisaj în etevescență dezvoltare industrială (o piramidă apărte, Căștile

Iulian Neacsu

In pagina a 3-a:
EMINESCIANA

Z. Cărlugea

Continuare în pag. a 2-a

«EMINESCU ȘI ABISUL ONTOLOGIC» de S. Paleologu-Matta

Ind Lucian Blaga dezavua expediția gândilor de surse în poezia lui Eminescu...

lează această carte nu mai este cea curentă, ci una care-i preferă pe filozofii sau pe poezii de substanță filozofică...

creatorului ei, fizionomia vieții lui Eminescu și alți precizați alții centrelor de greutate și de substanță...

STUDII SUB SEMNUL ADEVĂRULUI

Într-un ritm susținut și într-o ambianță științifică dintre cele mai elevate...

Clăm din «Cuvânt înainte» semnat de Gh. Buzatu...

«Scriere și oraltitate în cultura antică» de Andrei Cornea

U o modestie ușor exagerată („taboul de civilizație pe care am încercat să-l configurăm se arată a fi nu numai incomplet, dar și neclar și plin de defecte...”)

de persuasiune discursului oral Temereș lui Platon în Phaidros...

PROZĂ „VIEȚI ROMANȚATE”

O rize cuvint, orice discurs și carte este în fond, în intimitatea aspirațiilor sale...

Topos natal

Urmare din pag. 1

remanență și alfabetul fonetic) este, care, atitudinea Greciei antică față de textul scris...

CRITICĂ MODERNITATEA ISTORIEI LITERARE

De mai mulți ani, cu tenacitate, devotament și demonstrații în lumina unor capitole încă obscure din devenirea literaturii noastre...

Poeme de a.i. zăinescu

Augustin Costinescu : „Plaza Universității”

dan rotaru

Iarnă domesticită

Aștept zăpada ce-o să cadă,
ca o uitare, peste noi.
In ea ne-nchidem citadada,
când vrem să fim doar amindel.

Atunci ne mingie o iarnă
cu batul ei catifelat,
domesticita noastră iarnă,
fată cu suflet de bărbat.

S-o-nțimplinăm cum se cuvine —
cu tot văzduhu-n ochi turnat.
Ție-ți rămâne numai grija
de-a face-n suflete curat.

Destin

Cine ne-a decis ninsorii ?
Ploilor, cin-ne-a promis ?
Călimară imi sint norii,
toamna — caola mea de scris.

Mă întimplu ca-ntr-o carte
cu un subiect banal.
Part la git un fel de moarte
— năfăsurată ca un gal.

Substitui el nemurii —
murții curg la robinet,
când din drama grea a firii
actul vieții îl repet.

Nu știu cine mă respiră
ca pe aerul curat.
Cu mirarea-mi cin-se miră ?
Ți-s vasal, mi-ești împărat.

Curajul de schimb

Ochiul ce-a uitat să doară
e în orice trup străin
precum pietrele de meară
care macină venin.

Mai amână-mi a vedea,
Mai întîrzie-mi un chip !
De mult vis ce mi se cere,
cu viața vreau să tip.

Eu dublez oricînd săgeata
ce ucide un anotimp
dar acum nu sint gata
— nu mai am curaj de schimb.

Sfîrșitul toamnei

Toamnă gata de surpare,
amăgindu-se-n ninsori.
Astăzi lozul cel mai mare
se plătește în culori.

Locuiesc în preajma oriel
ce ucide un anotimp
și accept să-i fiu buzelei
oricînd Nordul ei de schimb.

Decor promis

Acești baolă a culorii
cuprînde ochiul meu acum,
ca un imperiu al ninsorii
ce-ncepe dincolo de drum.

Aș vrea să vezi cum imi respiră
izvorul umbra ce i-o las
pe git și nici nu se mai miră
că mă repetă fără glas.

Te-nchid, ca pe a bogăția
pe care n-o s-o am nicînd,
intr-un decar promis doar mie,
ce mi se-ngăduie în gînd.

Joc de dragoste

Daor din pierderi se învață,
din ciștișuri niciedecum.
Tu ai vrut să-mi fi în viață
liacăra lărd de lum.

Te silabesc cu teamă
să nu-ți spulberă nici un vis.
Tu mi-ai fost, la orice vîmă,
simțul meu meru deschis.

Mi-e că om să mor de tine,
amînd un anotimp
cîntăru nu îl mai vine
teritoriul de schimb.

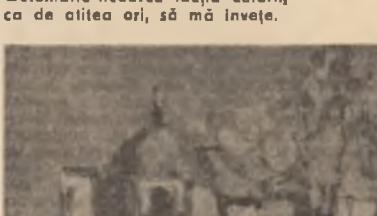
Decamdată mă mai doare
lăd capatul ce îl ști
sulerind de-oce culoare
ce-mi păstrează ochii vii.

Vino și amînd toamna !
Ești departe, și te dor.
Te sculptez din vis, aveea,
iar cu buzele, ușor.

Leția culorii

Puna pe verde semafarul vieții !
Cartușe, dă din plin la vinători !
Sint cel mai trist ganaci din tagma celor
ce nu strivesc nici rova de pe flori.

Mă plec în mine și imi vindec locul
ce-i chinat de-oce irumusee.
Cămbria-nceară leția culorii,
ce de oțiea ori, să mă învețe.

Augustin Costinescu : „Paisaj”

Oprirea la lizieră

— Unde vă duceți ? — îi întreb pe rînd,
Ci ei fac semn să nu-i apresc din gînd,
— Unde vă duceți, ce căutați ? — le-am zis,
Și ei din nou, la fel : nu ne aprî din vis
Și-apucă drumul mai virtos, se tin
Cînd tot mai mulți, și gravi, cînd mai puțin,
Fae roată-n ceața de pe cîmp și merg,
Parcă se-nșirăle cocorii într-un cerc,
O lizieră verde-i mai departe, dar
Parc-ar suna și-un corn de pădurar,
Dincolo cadri, urcă pînă-n nori,
Majestuși și grei ca niște sărbători.

— Unde vă duceți, ce căutați ? — le-am zis
Și ei din nou, la fel : nu ne aprî din vis,
Intră-n pădure ca într-un alt veac
Și cercetează-n taină fiecă capac,
Prin lizieră, în răși, către spaț
Un luminis prin care se văd urme-ntregi,
Ce se întimplă însă dincolo, ce-aud ?
Numai izbitori de fac pe-un invalis mai crad,
Pocnet de vreasuri numai sau de os,
Mișcări de-cripi ce ard și se frîsc pe jos,
— Unde vă duceți, ce căutați ? — i-întreb
Și ei fac semn să nu-i zmulg de la trabi ;

Iși implu cu de toate miinile, — un zăpor
Da crengi și vreasuri rupte sub picior,
Și-nceasă-n ochi tot cerul ca-ntr-un sac
Pîn cu-amintiri și umbre din alt veac,
Grămese de lemne-n spate și-apoi ies
Prin lizieră, în răși, către spaț
— Unde vă duceți ? — îi întreb pe rînd,
Și ei fac semn să nu-i apresc din gînd,
— Unde vă duceți, ce căutați ? — le-am zis,
Și ei la fel, la fel : nu ne aprî din vis.

Țîntesc e-un ochi cîmpia, cu căldăli rămin
Să se mai vadă-un pic și-s parcă mai
bătrîn,

Li-e aburită mina, umerii-și desfac
Ciudate-cripi și parcă-ar lepăta pe-un lac,
Merg tot prin văi și calcă — alt de tar,
Că li se-aud duminiciale-n calendar,
Li se-nverzesc albastru lemnela-n spinări,
Pînă ce cresc și par niște capaci cădri ;

— Unde vă duceți ? — îi întreb pe rînd
Și ei fac semn să nu-i apresc din gînd,
— Unde vă duceți, ce căutați ? — le-am zis
Și ei la fel, la fel : nu ne aprî din vis.

Cad frunzele

Cad frunzele, cad frunzele-auzi,
Parcă-am fi într-o bibliotecă, departe,
Pereții se fac dintr-odată mai cruzi
Cum mai crud mi-e și ochiul-ntr-o carte.

Mi-e mai liberă mina, mai goală, mai grea,
Mai pustie și lărdă se plînge,
Ca lovit de un trîznet și lărdă duren
Noaptea-un copac ni se sculură-n singe.

Un copac uriaz zăboară noaptea și zi,
Zi și noaptea sub noii ce niște scinduri,
Cad frunzele, cad frunzele și
Parcă-am alerga printre-a pădure de gînduri.

Un copac ne face umeri mai goi și mai mici
Ori se leagă-ntr-o ce-a pe fluturi,
Picură-n roșii rășini de furnici
Cenul ca și cum l-am răpi de-ncepturi.

Se schimbă literele lumii-n calendar,
Pe cărți lumino-și rece ca un voier,
Cad frunzele, cad frunzele, n-ar
Mai cădea și ne-am înveli doar cu aer !

Doină

Dar tu exiști, exiști mereu,
Topești în ochi un curcubeu,
Cu lanțul lui ce-a fost să-l rup —
Mi-ai lăsat gînd, și-nfășuri trup

Și mie nu știu de ce-n zori
Imi pleacă miinile spre flori,
Da-mi pleacă poate și cînd darm,
Trec prin pereți și dor enorm.

Ce-mbrățișare va mai fi
Și-acestea-o nopți dinspre zi,
Cu umeri reci, incoștați,
Și-mpinși în gol și lărdă brați !

Dar tu exiști, exiști mereu,
Topești în ochi un curcubeu,
Străduți cu seie, unde-ajungi,
Și taine mi, mil de parunci

Și mie nu știu, unoroi,
De ce-mi pleacă și chipu-n zori,
Da-mi pleacă poate și-n amurg,
Căbor spre zi, spre noaptea urc !

Călcăia grele, nu mai știu
Dacă-n demult sau prea tîrziu,
Devenă nu-s, că nici în somn
Nu-ncap ferestre și nici pomi

Nu-ncap lună, n-azi cer,
Cum n-azi glas și nici tăceri,
Dar tu exiști, exiști mereu,
Topești în ochi un curcubeu.

Pămîntul-soldatul

Și uite-l, se-aude,
Se vede soldatul,
Pămîntul se-mbracă
Se vîrșie satul.

Se deretică bine,
Ochi și rugă-ntră grînză,
Vine al sau nu vine,
Dar e cold și-n oștină.

Vine al care-ntruna
Scut ascute și arc,
Pe-un ganunchi saltă luna,
Pe celalalt, soare larg.

Și uite-l, se-aude
Se vede soldatul,
Pămîntul se-mbracă,
Se vîrșie satul.

C-un ganunchi cînd apasă,
Ochi și rugă-ntră grînză,
Bate tabla pe casă,
Ighaburi pune la flori

Și-are parca-o sîrșeală,
Lacrimi are ce tac,
Vine-ntruna și-mi spală
Umbra de pasta veac.

Vine-ntruna și-și schimbă
Trup și haină și tot,
Gustul sării pe limbă
Dar și chipul ce-i văd

Și uite-l, se-aude,
Se vede soldatul,
Pămîntul se-mbracă,
Se vîrșie satul.

Dar și riul, dar punea,
Ochi-acum ce se șterg,
Stele-aprînde cu fruntea,
Cer rotește c-un cerc ;

Și-are parca-o mirare,
Săbil pune pe crini,
M-am mutat, i se pare,
I-au crescut alți vecini.

Puna leagăne-n stratul
Lumii-nceșindu-o, viu,
Și uite-l, se-aude soldatul,
Vine pămîntul ce-l știu.

Inventar în alb

Mai multe aripi, a piramidă, un flutura
Și tarsul lui meș, foarte mav-minotaurul,
Un fir alb-singeriu care-l roade,
Un coridor lung, mai lung decît veacurile
Și zăpada pe care-o presimt și de care
Se leagă poate și-acest ultim
Al meu inventar : Ariadna

Sau toate blondele-acestea de toamnă
Și toate nebuniile lor video,
Cu mîgi de regi iubiți și blestemați,
Cu mări și imperii căzute-n dizgrație,
Adarale pînă la țipăt,
Noni și umbre ce cad, cititorii
In cenușă mai mulți decît
Cititorii în stele și bibliotecă
Din Alexandria care mai arde încă,

O, tot mai arde !..

Un alt cer al ferestrei

În corvoada
Aceasta o toamnă care te-a pus
Undeva la colț, în alt cer al ferestrei
De unde se vede bine, cad frunzele, exiști
Și n-ai nici măcar drapate lor ultimă, gal,
Goi și cu desăvîșire lărdă nici o remuşcare,
Goi-goi și cu desăvîșire lărdă nici un cuvînt,
Pe-aruncătorii de disc iar urma ei — copacii,
Pe-aruncătorii de cercuri și de speranțe,
Pe-aruncătorii de vis ;
Numai că ceva îi reține lacului, cine
Și de ce singuri nu știu, călînere
Da grănie-n sus, în adînc tot alțea,
Și în marginea drumului — ai — o corvoadă
Ce-ți place, și convine și te asemuie
Ca zua și noaptea, tot mai mult

Popas

Tragi lină și-nnumeri !
Cîți porumbal pe-acoperișul
Lumii, ce splendori,

Tot alțea griji și pe măturătorii
De frunze prin parcurile spițalelor, tot alțea
Griji și pe stiviterii de-cripi, pe-aldmultorii
De vis — cei mai mulți și mai singuri, săracii ! —

Tot alțea griji și pe ei și pe cazărmile
Goale și tecl, inflexibile
Ca și umbra-n repaș a soldaților, tot alțea

Griji — inocente, păcatur, iubirile, taina,
Prietenii, dușmanii, adarale, totul

Și linia, uite, nu mai este făcută din puncta,
Linia, uite, este un imens spectacol,
O acrobație în gol, mersul încal ca pe
gheață.

Acul, pierduta săgeată — linia
O aritmetică a indoielii.

Cad frunzele

Cad frunzele, frunzele l — spu
Și cu aerul că-ți folosești chiar gura
Și vocea lo, cu aerul
Că ești chiar tu și nimic nu s-a întimplat,

Dar absolut nimic decît a linia
Dreaptă și ușor transparentă între zlua
De ieri și de azi, între zlua
De ieri și pămîntul oceajii

De mine care poți fi chiar tu,
Tot trecutul și amintirea lo — cad frunzele
Și nu este nimic, nu-i nimic, mai adaugi,
Nu este nimic și totul

E de a se ști, de-a se vedea că de la
naștere
Sau moartea unui infim bob de rouă, nimeni
Pînă acum nu s-a întors, nu se poate
întoarce

Singurătate

Singurătate, cite brațe al tu,
Monstru verde-al deșertului, spaimă
Și dulce licoare, cu țoții le părăsim,
Dar revii, impli tu gușile pietrelor acestora,
Cuibărești ouăle pe cer ale vulturilor,
Palpită-n ele miezul nesfîrșit al veacurilor,
Miliarde și miliarde de ochi ce se-ating,
Mîini ce rup scama țoțle-a noșilor și lasă
Un loșnet aproape de neînlocuiri ;

Pisca aceea și rece și căldă, dar prin care
Nimic nu se strecoară, nimic
Nu pătrunde și e
Ca și cum ne-am fi izbăvit.

Departe

Ereditate și moarte,
Moarte și ereditate,
Dar cit de-ncet, ce departe
Ne întimplă toate.

Urcă-n noi precum gura
Unui cer alb, nesfîrșit,
Și cuvîntul și țgura
Ăcelorași ce s-au grăit.

Măr ce-n două și-n două
Despicat fast-iar,
Ca-mpăcarea și nouă
Să ni se dea ca hotoz.

Ereditate și moarte,
Moarte și ereditate,
Scriși-citîți ca-ntr-o carte
Și an doar pe jumătate ;

Noaptea-aceeași ce trează,
Luminare a eum,
Print-un clopat a roză,
Ficări mișcă și scrum

Un izvor ce de lebede,
Și-altu-ălit cil nu-ncap
Lumea-acele prea repede
Ca sălătați din ape

Firu-ălit cil se leagă
Și-amioase-a pămînt
Dubla noastră și-ntr-o
Stea ce stă și-n cuvînt

Și-amindurure-acestea,
Vis și umbă, ce-n zbor,
Und' le ducem noi vestea,
Ducem și dor.

Pe-o colină-albastră, rece

Pe-o colină-albastră —, albastră, rece,
De unde ninge sufletu-mi și-aud,
Nu mai trece nimeni, nu mai trece
Decît un ninsos de cîine alb și crud.

I-aud ceru-n pleoape și la timple,
Fierbințeli de frunze-n jur și plo,
Va fi fost, va fi ce-a să se-nțimpla,
Nu mai e și nu știu ce-i cu noi.

Dar e-oșă pesemina-o resemnare,
Stă buime și ninge-n fața lui,
N-are somn cil numai niște-amare
Stele-n ochi ce două mici și putrede gutul

De ceva din urmă parcă-ar vrea să treacă,
Spre ceva-nainte s-ar tot duce blind,
Zărnind și-un lanț de promerocă
Ținut strins de cine nu știu și de cînd.

Lază loc priviri ce pe-o lură
De pămînt sub zarea dintre ulmi,
Răsărit la capătul-eminții urlă
Și smucește raza lunii peste culmi.

Anotimp

Balanța ta cu lucrurile colme
Și încordarea firului cu plumb,
Cum ții de-o sferă parcă și-o cuprînt
în palma

Ori te-ncăzeste la nozi care irump ;
Cum ții de-o roză parcă și aproape
Că i te-nchizi în ochi, nici n-o mai vezi,
Ca să auzi și-un rogu clipacit de apa
O lună ce-ntr-un joc de pășiri și livezi

S-aud ninsori și pecoa de acela lină,
Un veac de parcă-ai sta lîngă ferăști,
Balanța ta cînd nimeni n-o inclină
Dar fericit că-i vis și fericit că ești.

plastică

p Metamorfozele zborului

Pavel Bucur face parte din generația de sculptori pe care arta română contemporană i-a primit în panteonul ei cu o generozitate pe măsura forței talentului lor. Timpul însuși a lucrat în favoarea măturii lor artistice. Pavel Bucur este unul dintre exponenții care s-au bucurat de gansa unor importante comenzi sociale, împlinind astfel, încă din tineretea lui spațiul expozițional bucarestean (Galeria „Orizont”), în care discursul său plastic capătă accente colocoliale, ten-siunea dialogului plastic cu privitorul ipotehic și, prin acesta, cu timpul do-bîndind, în viziunea artistului, o di-men-siune primordialis. Pentru că sculptorul înțelege să-și conceapă ope-ra numai în raport cu coordonatele obiective și spirituale, ale spațiului de civilizație în care există.
Lucrările lui nu sint, întotși, doar niște obisnute consecute ale realului, ci sublimări ale datelor esențiale ale acestuia, prin prisma propriei viziuni artistice interpretate, desigur, stăruie în creația lui Pavel Bucur o predispo-

ziție către enunțul metafizic, artistul rezumînd într-o formă concisă desă-turată în spațiu un aspect semnificat al lumii reale, pe care o cercetează cu instrumentele cele mai uzuale ale a-nalizei artistice.
Pavel Bucur este, înainte de toate, un constructor, forme pe care le ar-ticulează în spațiu posedînd stenicita-te rostirilor esențiale. Sculptorul o-perează cu simboluri îndelung decan-tate, devenite între timp semne dis-tinctive ale individualității sale artis-tice. Răsfrîngerile ritmate ale lumii prin-te stielele concentrate în diferite puncte de convergență, create de ar-monioasa arhitectură a faldurilor în-grațioase plătire, fac din bronzurile sale un simbol și neîntrerupte meta-morfoze a zborului.
Tema este veche. Tradiția helenis-tică a consacrat-o în admirabile arhe-tipuri, goticul a amplificat-o în sple-tina arcaturilor, Renașterea a impus-o ca semn al eternității spiritului în-vingător al umanității.
Pavel Bucur nu se teme de postura epigonului ce-și așă propria atatură în capacitatea de a sintetiza, într-o cheie modernă, toate aceste experien-țe și cuceriri ale anteriorității sale ar-tistice. Rezultanta strădăniilor sale

este, în opinia noastră, „Pasărea car-patină”, concepută în mai multe ver-siuni, din care cîteva sint prezentate și în actuala expoziție. Lucrarea în-sumează, alit ca viziune plastică, cit și în planul argumentației estetice, opera reprezentativă a actualiei vîrste creatoare a artistului.
Din aceasta decivă cunoșcetele scrii de „Desprinderi” sau „Inălțări”, lu-crări cu o monumentalitate intrinsecă, dens concepută și care au consacrat în constiința publică viziunea plastică ce-i este specifică.
O plăcută surpriză ne oferă Pavel Bucur în această expoziție cu tanise-riile sale, creatii pe care artistul le prezintă nu ca pe o preocupare exot-ică, de atelier, ci ca pe un alt mod de a se manifesta a vocaliei sale ar-tistice. Realizate într-o calmă gamă policromă în tehnica haute-lisse, ta-piseriile lui Pavel Bucur au capacita-tea de a comunica prin ele însele in-tenția estetică a autorului lor. În acest sens, foarte încheat în planul con-strucției și al reprezentării, forma-rea este ciclul „Metamorfoze”, cîteva din-tre aceste lucrări putînd acede ori-cînd în marile colecții europene de artă parietală.
În ansamblul ei expoziția întregeste imaginea despre un artist matur al plasticii noastre contemporane. Do-minantă est în actuala expoziție con-ditlitatea exprimării sale artistice, a-flată în denință consonantă cu tipul de spiritualitate oferit de cele mai di-verse categorii de iubitori de artă. Justificarea la largi audiențe de care se bucură în contemporaneitate călă-riile sale creatoare.
Corneliu Antim

muzică

m Bilanț și perspective

Bineînțeles, un an de viață muzicală în care a avut loc a XI-a ediție a Fes-tivalului Internațional „George Enes-cu” va gravita în jurul acestor foar-te importante manifestări. Am avut atuncî prilejul de a asista la impor-tante prezente interpretative, la con-certe de înalt nivel artistic și spiri-tual, fapte asupra cărora am înstatat la momentele potrivite. Față de agen-ța festivalului însă, o privire bilan-țieră are datoria de a lărgi cadrul de referință extrăgînd ceea ce este im-portant, avînd gansa de a deveni va-loros, peren, de ceea ce nu poate fi decît un „fundal” al vieții noastre mu-zicale, chiar dacă acesta fundal are și el reliefulurile lui, zonele sale de neîndo-ielnic interes.
Cred că anul muzical 1988 a fost un an al impunerii unor tineri și foarte tineri interpreți. Mă gîndesc la remar-cabila evoluție a foarței tinerii pianis-te bragovene Mihaela Ursuleasa, eleva profesorei Stela Drăguș, în micro-re-citalul susținut cu prilejul festivalului și în concertul susținut în sala Radioteleviziunii, sub bagheta lui Io-sif Conta. Această elevă de gimnaziu are o maturitate subliniată, care însă nu lasă în urmă și în deficit candoa-rea copilăriei, afectul, simplitatea tra-

seului partitură — ascultător. Tehnica sa pianistică este remarcabilă, însă Mihaela Ursuleasa nu a devenit o „mașină de cîntat la pian”. În sală fiind, m-a frapat sensibilitatea deose-bită a acestui adevărat copil-minune precum și coerența remarcabilă a unor interpretări în deplin consens cu da-tatele obiective ale partiturii. Printre foar-te tinerii interpreți impusi în a-cest an i-as mai menționa pe pianistii Florin Farcaș și Ionka Rus, elevii profesorului Constantin Nițu, primul, citșigătorul locului II (premiul I nu s-a acordat) la recentul Concurs pen-tru tinerii interpreți dedicat memoriei lui Tudor Dumitrescu, organizat cu deosebită eficiență în Liceul de artă „G. Enescu”, a doua, citșigătoare a premiului III la același concurs și a titlului „Lira de aur” la Concursul „Ciprian Porumbescu” de la Suceava. Pe Florin Farcaș l-am auzit prima oară în urmă cu 2—3 ani, în micro-re-citalul oferit cu prilejul citșigării, stunc, a aceluiași trofeu succedant. Între tinerii pianistica sa a „crescut” mult, dîndu-i acum posibilitatea să a-bordeze aproape orice partitură.
Ionka Rus, dimpotrivă, preferă lîte-ratura romantică, pe care o talmăces-te deosebit de convîgător, tehnica sa

fiind perfectibilă.
Bineînțeles, anul 1988 a găzduit re-citaluri ale unor valori cum sint Va-leriu Rogacev, Viniciu Morozanu, Ma-rin Cazacu, ș.a.
Anul comunistic 1988 nu a avut un relief alit de abrupt ca cel precedent, cînd se detașa categoria opera lui Ni-cola Brînduș. În privința lucrărilor semnate de tinerii compozitori, se fac remarcate plese semnate de Maia Clo-banu, Doina Nemeșanu, Mihnea Bru-mariu și alții. Cel mai interesant dis-curs comunistic îl „ține”, cred, clu-jeanul Adrian Pop care, în lucrările sale „Eros” și Concert pentru violoncel și orchestră, merge pe un drum de mare interes. El imbină severitatea, simplitatea, „asprimea” stilistică a școlii comunistice de la Cluj-Napoca (ai cărei excelenți exponenți ar fi Si-gismund Toduță, Liviu Glodanu, Mi-hail Moldovan, Cornel Tăranu) cu o sui-generis cantabilitate, de extracție pronunțat folclorică.
Am lăsat în final, pentru a-i în-greșia importanța, factorul decisiv pentru succesul acestei stațiuni : for-mele variate și adecvate ale Festiva-lului Național „Cîntarea României”. Toate concursurile amintite fac parte integrantă din această generoasă ma-nifestare, toți tinerii interpreți și com-pozitori și-au încapat desăvîșirea mestegugului în același cadru. Fără acest cadru, recolta de talente ar fi fost mult mai săracă, mai nesemnifi-cativă. Organizat din inițiativa secre-tarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest festival, întă-rit „rodete” talente care vor fi mindria noastră de mine.
Viorel Crețu

în casa

FLANNERY O'CONNOR

Thomas se retrase îndărătul ferestrei și, cu capul între perete și draperie, privea spre alina unde se oprise mama...

tărire nedeslușită întipărită pe față. Fata era gata, așteptând sfârșitul a sa saloniului. A aruncat spre el o privire plină de admirație și încredere...

Fata ajunsese în pușcăriu comitatului cu o lună și jumătate în urmă acuzată de falsificarea unui chei...

„Dacă în acel moment ar fi pus piciorul în prag, nu s-ar mai fi întâmplat nimic. Dacă ar fi trăit, tatăl lui ar fi pus piciorul în prag în aceeași seară...

Augustin Costinescu: „Notăru stetic”

„Gîndește-te la sărmana fată, Thomas, i-a spus mama, n-are nimic. Nimic, iar noi avem de iertat...”

În capul lui se infiripaseră mai multe idei cu privire la modul în care să scape de ea, dar fiecare din ele fusese o sugestie al cărui caracter moral indica faptul că proveneau dintr-o minte înrădită...

avea regulile și programul lui propriu. Thomas s-a oprit întâi la închisoare unde acesta își avea biroul...

„Am nevoie de serif”, a spus Thomas îndreptându-se spre frizerie. Orici de puțin deora să aibă de-a face cu seriful, el își dădea seama că omul era cel puțin inteligent și nu doar un munte de carne asudată...

Thomas a pus pistolul în geanta mea și a ieșit din cameră. Mama și-a spus că el nu trebuie să fie în camera lui...

„Tommy nu s-a cumințit”, a spus ea cu o voce guturală. A ajuns joși și i-a aruncat un rictus provocator lui Thomas a cărui față era acum mai mult cenusă decât roșie...

Creierul serifului a acționat imediat ca o mașină de calculat. A înțeles faptele ca la carte: tipul intenționase de la început să omoare pe mătăca și să pună totul în seama fetei...

În românește de Valentin Neșoiță

CULTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

De curind, Editura Macedonska Kniga din Skopje a publicat, în condiții grafice deosebite, un volum selectiv din lirica lui Horia Bădescu...

A APĂRUT fascicula 58-59 - summer/ autumn 1988 al cunoscutului reviste luxemburgheze...

REVISTA STRĂINĂ

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ANUL 1988 A ÎNSERMÎNAT PENTRU SCRITOAREA ITALIANĂ ROSETTA LOY, născută la Roma în anul 1921, un succes remarcabil...

CRITICUL LITERAR GENO PAMPALONI scria despre acest roman: „Este cel mai frumos roman al secolului XX...”

LUCRĂRILE MARILEI SCRITOARE SUEZE HALMÅN LAXNESS, LAUREATĂ AL PREMIULUI NOBEL PENTRU LITERATURĂ...

ROMANCIERUL ENGLEZ DOUGLAS ADAMS, NĂSCUT ÎN ANUL 1951, ar putea fi caracterizat prin titlul unui dintr-un număr mare de opere...

HEIGA KONGISBERG, NĂSCUTĂ ÎN ANUL 1938, SCRITOARE DIN R.D. GERMANIA, a debutat relativ tîrziu, la patruzeci de ani...

ÎN PRIMUL SĂU ROMAN „TENOBUL” scriitorul leingdanez M. Chulak născut în anul 1925 aborda o temă mai puțin favorabilă în paginile cărților de beletristică...

Despre de interesant este volumul „Fuga lucrurilor”. Este o dezbatere despre situația femeii în lumea contemporană...

de Nouvelle Europe editată de Mimmo Morina, poet de sorginte și limbă italiană, tradus și în țara noastră...

O surpriză plăcută oferă Nouvelle Europe cititorilor prin publicarea la secțiunea „Portrete” a unui grupaj de poeme de Radu Cârnel, însoțit de o fotografie și note bibliografice...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

ÎN ANUL 1933 FRANÇOISE SAGAN devenea moda unei generații francoise, în vîrstă de numai optzeci și doi ani...

Luceafărul Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frontalariu Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlilor nr. 1, tel. 17 32 89 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 80 74 90